

ŞANLIURFA İLİ MERKEZ İLÇESİ NEOLİTİK ÇAĞ VE ÖNCESİ

2015 YILI YÜZEY ARAŞTIRMASI RAPORU

“Şanlıurfa İli, Merkez İlçesi, Neolitik Çağ ve Öncesi” adlı yüzey araştırması projesi, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Ardahan Üniversitesi BAP koordinatörlüğünün destekleri ile 2015 yılında Şanlıurfa’nın en uzak yeri olan *Tektek Dağları* bölgesinde devam edilmiştir (**Harita 1**). Bölgenin, yüksek tepeleri ve geçit vermeyen dar vadileri olması sebebiyle çok zorlu bir araştırma dönemi olmasına rağmen bölgede Neolitik dönem ve öncesine ait yeni yerleşim yerleri tespit edilmiştir.

Şanlıurfa merkez ilçesi sınırları içerisinde *Tektek Dağları* bölgesinde yapılan yüzey araştırması, Ardahan Üniversitesi Arkeoloji Bölümü’nün öğretim elemanı Arş. Gör. Yavuz Yeğin, Arş. Gör. Sinem Coşkun ve Arş. Gör. Oğuz Aras, Vedat Hurma ve Naime Alkış’ın katılımıyla yapılmıştır. Araştırmaya ve yürütülen çalışmalara yardım amacıyla da Harran Üniversitesi Arkeoloji Bölümü’nden 18 öğrencinin katılımıyla yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir. Bakanlık temsilcisi Ramazan Baylan eşliğinde araştırmalar yapılmış ve toplam 17 gün sürmüştür.

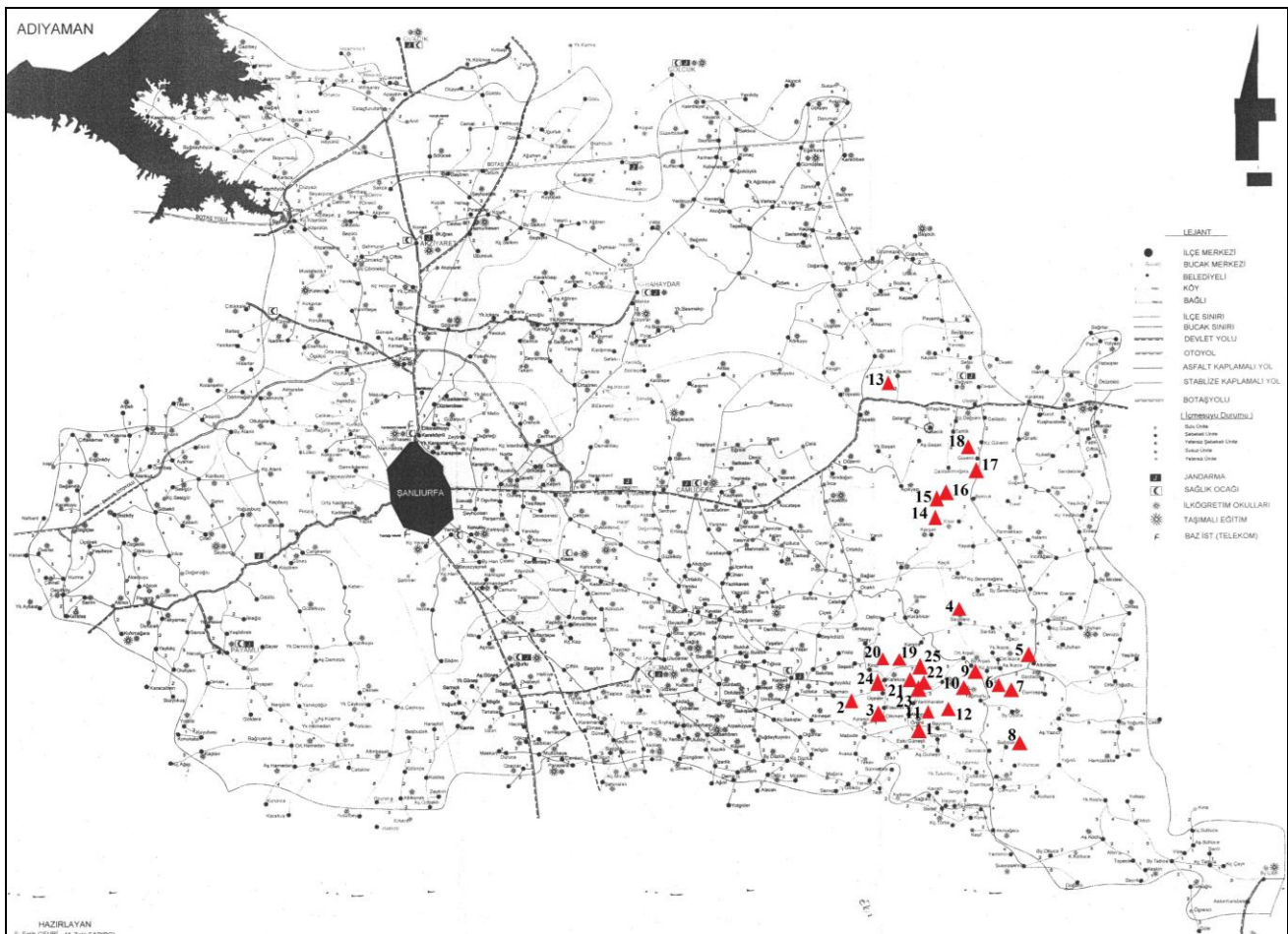
2015 yılında gerçekleştirilen yüzey araştırmasında, sistematik olarak Şanlıurfa’nın yaklaşık 60-70 km doğusunda yer alan *Tektek Dağları*’nın güney ve kuzey kesimleri incelenmiştir. Tespit edilen tüm yerleşimlerin konumları, boyutları ve nitelikleri belirlenmiş, dört yönden fotoğraflanarak, yüzeyde görülen mimari öğeler ile tahribat alanları anıt fişlerine işlenerek detaylı bir şekilde belgelenmiştir.

Yüzey Araştırma alanlarında yüzeyde tespit edilen küçük buluntular temizlenmiş ve fotoğraflanmıştır. Daha sonra bu buluntular ören yerinde bırakılmıştır. Yüzey araştırmasında, envanterlik ve etütlük değere sahip olmayan seramik ve çakmaktaşı parçaları yıkandıktan ve kurutulduktan sonra kesit, hamur renkleri ve mal gruplarına göre dönemleri tespit edilerek araştırma için özel olarak hazırlanmış kartlara notları tutularak tasnif edilmiştir. Ele geçen çakmaktaşı ve seramik değerlendirmelerine göre yerleşimlerdeki tabakalanma ortaya konulabilmektedir. Buluntuların kesit ve tipolojilerinden yola çıkılarak İslami Dönem’den başlayıp Erken Bizans, Roma, Demir Çağı, Tunç Çağı, Kalkolitik, Neolitik ve Paleolitik Çağ’a kadar uzanan oldukça geniş bir dönemi içine alan yerleşmeler tespit edilmiştir.

Yüzey Araştırmasında, Neolitik Çağ ve öncesine tarihlenen yerleşim yerlerinin bulunduğu alanlarda yoğunlaşmıştır. Ancak araştırma sahasında yeni tespit edilen ve tescili yapılmamış geç dönemlere ait yerler de bu araştırmada incelenmiştir. Bu yerleşimlerin de GPS’leri alınıp alanları hesaplanmış ve tescil fişleri doldurulmuştur. Fişlere eklenen ve fotoğrafları çekilen tüm yerleşimlere ait veriler bilgisayar ortamına girilerek harita üzerinde yerlerinin tespit edilip ayrı ayrı dosyalanması gerçekleştirilmiştir.

Şanlıurfa merkez ilçesinde yapılan yüzey araştırmasında ilk olarak kentin güneydoğusunda yer alan ve kent merkezine yaklaşık 60-70 km mesafedeki *Tektek Dağları* içerisinde bulunan köylerde gezilerek en eski dönemlerden itibaren kullanılmış açık hava istasyonları, yamaç yerleşimleri, mağaralar, höyüklerin varlığı araştırılmıştır. Tektek dağları bölgesindeki alanlarda bulunan söz konusu köy ve mezralardaki arkeolojik alanlar sırasıyla; Örenli Köyü Köyiçi Yapıları (**Resim 1, Resim 2**), Dağyamacı Köyü Antik Taşocağı Kabartmaları (**Resim 3, Resim 4**), Tosunlu Köyü Deçe Batı Mevkii (**Resim 5, Resim 6**), Sarpdere Keçli Mevkii (**Resim 7, Resim 8**), Orta İkizce köyü Damal Harap Mevkii (**Resim 9, Resim 10**), Aşağı İkizce köyü Aksoy Tepe (**Resim 11, Resim 12**), Aşağı İkizce Köyü Yağmurlu Mevkii (**Resim 13, Resim 14**), Bağışlar köyü Suvan Tepesi (**Resim 15, Resim 16**), Büyük Arpalı köyü Mağara Mevkii (**Resim 17, Resim 18**), Büyük Arpalı Köyü Güneybatı Mevkii (**Resim 19, Resim 20**), Kırçiçek köyü Yılan Harabesi Mınzile Mevkii 1 (**Resim 21, Resim 22**), Kırçiçek köyü Yılan Harabesi Mınzile Mevkii 2 (**Resim 23, Resim 24**), Küçük Kösecik köyü Yaban Hayvanı Tuzak Alanı (**Resim 25, Resim 26**), Kargılı Köyü Kilise Yapısı (**Resim 27, Resim 28**), Kargılı Köyü Zakzuk Tepe Mağarası (**Resim 29, Resim 30**), Kargılı Köyü Zakzuk Kalesi, (**Resim 31, Resim 32**), Güvenli Höyük (**Resim 33, Resim 34**), Güvenli Kuzey Mevkii (**Resim 35, Resim 36**),

Karakuş köyü At Mevkii 1 (**Resim 37, Resim 38**), Karakuş köyü At Mevkii 2 (**Resim 39, Resim 40**), Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 1 (**Resim 41, Resim 42**), Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 2 (**Resim 43, Resim 44**), Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 3 (**Resim 45, Resim 46**), Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Yamaç Yerleşimi (**Resim 47, Resim 48**) ve Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Yaban Hayvanı Tuzak Alanı (**Resim 49, Resim 50**) isimli yerler incelenmiştir. Bölgede yer alan yüksek dağların, derin ve dar vadilerin olması sebebiyle taşıma aracının ulaşamadığı yerlere yaya olarak gidilmiştir. Bu bölgede yer alan köylerde tespit edilen yamaç yerleşimleri, höyükler araştırılmış, söz konusu bölgelere yakın bazı dağ geçitlerinin çevresi de incelenmiştir. Buralarda da höyükler, yamaç yerleşimleri ve yabani hayvanları avlamak için yapılmış tuzak alanları tespit edilmiştir.

2015 Yılı Yüzey Araştırmasında İncelenen Arkeolojik Alanlar:

1- Araştırmanın ilk gününde gezilen köylerden biri olan Urfa'nın 60 km güneydoğusunda ve Tektek Dağlarının içinde yer alan Örenli Köyü'nün köy içi mevkiinde duvarları sağlam yapılar tespit edilmiştir (**Harita 1. 1; Resim 1 ve Resim 2**). Bu yapılar, ana kaya üzerine oturtulmuş kare planlı avlulu iki atriumlu yapının kenarında yer alan 8x5m ve 5x5m boyutlarında iki yapı olup günümüze kadar sağlam olarak gelmiştir. Ayrıca yapıların bulunduğu kaya zeminde birkaç satır Süryanice kitabeye rastlanmıştır. Ele geçen küçük buluntular buranın, geç Roma, erken Bizans ve İslami dönemde kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Resim 1: Örenli Köyü Köy içi Yapılarının Güneyden Görünümü.

Resim 2: Örenli Köyü Köy içi Yapılarının İçinden bir Detay.

2- Şanlıurfa'nın 58 km güneydoğusunda, Dağyamacı Köyü'nün 1 km doğusunda bulunan bir vadinin güney yamacında yer alan kervan yolu, 2014 yılı yüzey araştırmasında incelenmiş, burada bulunan kabartmalar üzerine çalışmalar yapılmıştı. 2015 yılında, bu alanın daha doğusuna gidilerek incelemelere devam edilmiştir (**Harita 1.2; Resim 3 ve Resim 4**). Çalışmalar sonucunda, 2014 yılında bulunan kabartmalara benzer yeni bir kabartmanın daha bulunması, buranın kervan yolu üzerinde bulunan bir taş ocağı olduğunu kanıtlamıştır. Kabartmaların stillerine bakıldığında, bunların daha çok M.Ö. 6./5. yüzyıla, Persler dönemine ait kabartmalar olduğu anlaşılmaktadır.

Resim 3: Dağyamacı Köyü Doğu Mevkii Taş Ocaklarının Doğudan Görünümü.

Resim 4: Dağyamacı Köyü Doğu Mevkii Taş Ocağı Kabartmalarından Bir Örnek.

3- Şanlıurfa'nın 60 km güneydoğusunda, Tosunlu Köyü'nün 500 m batısında yer alan Deçe Mevkiinin batısında bulunan bir yamaç yerleşimidir (**Harita 1.3; Resim 5, Resim 6**), Burada yapılan incelemeler sonucunda, yerleşim güneye bakacak şekilde, iki kayalık sırtın arasına konumlanmıştır. Tarım aktiviteleri nedeniyle üzerinde herhangi bir mimari unsura rastlanmamıştır. Yapılan araştırmalarda küçük buluntu olarak, Erken Tunç Çağı, erken Bizans ve İslami döneme ait seramiklere, erken Bizans dönemine ait camdan yapılmış bilezik parçasına, Neolitik döneme ait çakmaktaşıdan yapılmış dilgi, yonga, kazıyıcı, obsidyenden yapılmış dilgi parçası ve bazalt taşından ezgi taşı parçası ele geçmiştir.

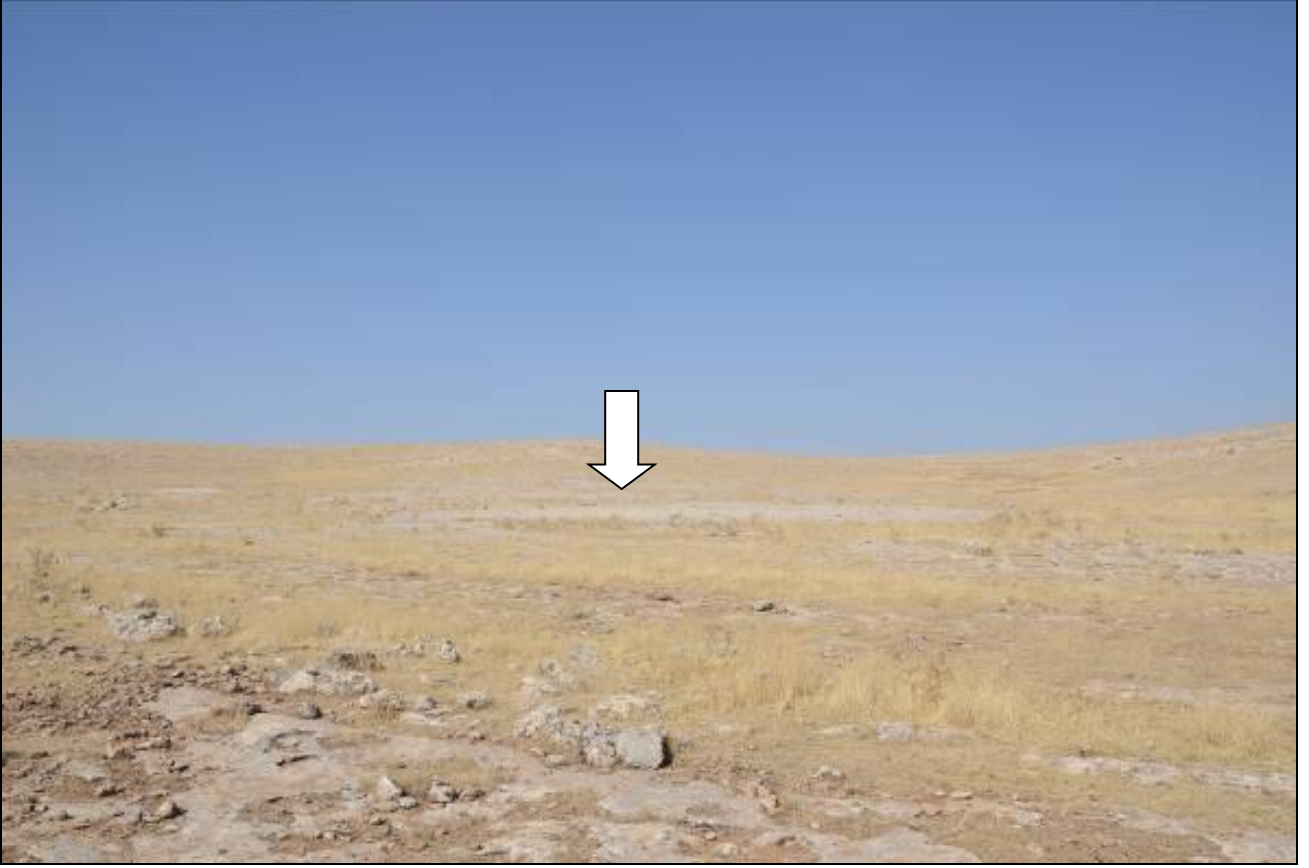

Resim 5: Tosunlu Köyü Deçe Batı Mevkii Batıdan Görünümü.

Resim 6: Tosunlu Köyü Değede Batı Mevkii Küçük Buluntuları.

4- Şanlıurfa'nın 58 km güneydoğusunda bulunan Sarpdere köyünün 2,5 km kuzeyinde yer alan Keçli Mevkiide bir kayalık zeminde iki grup halinde Süryanice kitabeye rastlanmıştır (**Harita 1.4; Resim 7 ve Resim 8**). Ana kaya zeminine kazınarak yazılmış olan bu yazıtların M.S. 2. yüzyıla geç Roma dönemine ait olduğu düşünülmektedir.

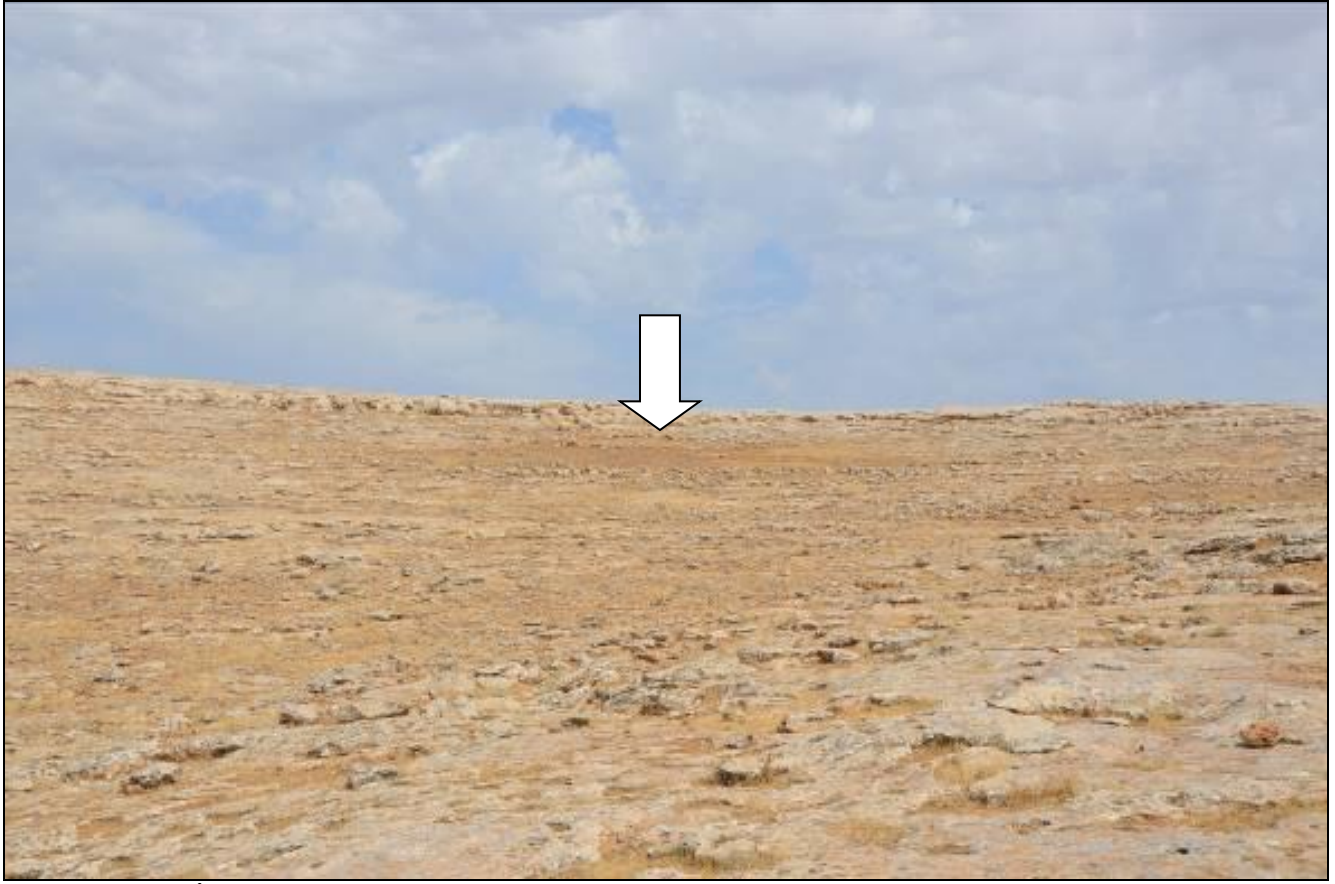
Resim 7: Sarpdere Köyü Keçli Mevkiinin Güneyden Görünümü.

Resim 8: Sarpdere Köyü Keçli Mevkii Süryanice Kitabeleri.

5- Şanlıurfa'nın 65 km güneydoğusunda bulunan Orta İkizce köyünün 2 km kuzeyinde, Damal Harap Mevkide yer alan bir yamaç yerleşimidir (**Hartita 1.5; Resim 9 ve Resim 10**). Tarım aktiviteleri nedeniyle yüzeyindeki mimari buluntular tahrip olmuştur. Yerleşim güneybatıya

bakmaktadır. Doğusunda, kuzeyinde ve güneyinde kayalık tepeler bulunmaktadır. Burada yapılan incelemeler sonucunda erken Bizans seramikleri, az sayıda boyalı Kalkolitik dönem seramiği ve obsidyen ve çakmaktaşıdan dilgi, yongalara, alet olarak çakmaktaşıdan kazıyıcı ve uç parçaları saptanmıştır.

Resim 9: Orta İkizce Köyü Damal Harap Mevkii Batıdan Görünüm.

Resim 10: Orta İkizce Köyü Damal Harap Mevkii Buluntuları.

6- Şanlıurfa'nın 61 km güneydoğusunda bulunan Aşağı İkizce köyünün 1 km güneyinde bulunur. Aksoy Tepe'sinin üzerinde iki tane soyulmuş Tümülüs yer almaktadır (**Harita 1.6; Resim 11**). Tümülüslerin arasında, iki adet yuvarlak planlı yapı kalıntısı tespit edilmiştir. Bu alanda Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait çakmaktaşıdan yonga, delici, kazıyıcı ve dilgi parçalarına, obsidyenden iki adet dilgi parçasına, orta Paleolitik döneme ait bir adet iki yüzeyli alete ve Epi-paleolitik döneme ait olduğunu düşündüğümüz küçük unipolar çekirdeklere rastlanmıştır (**Resim 12**).

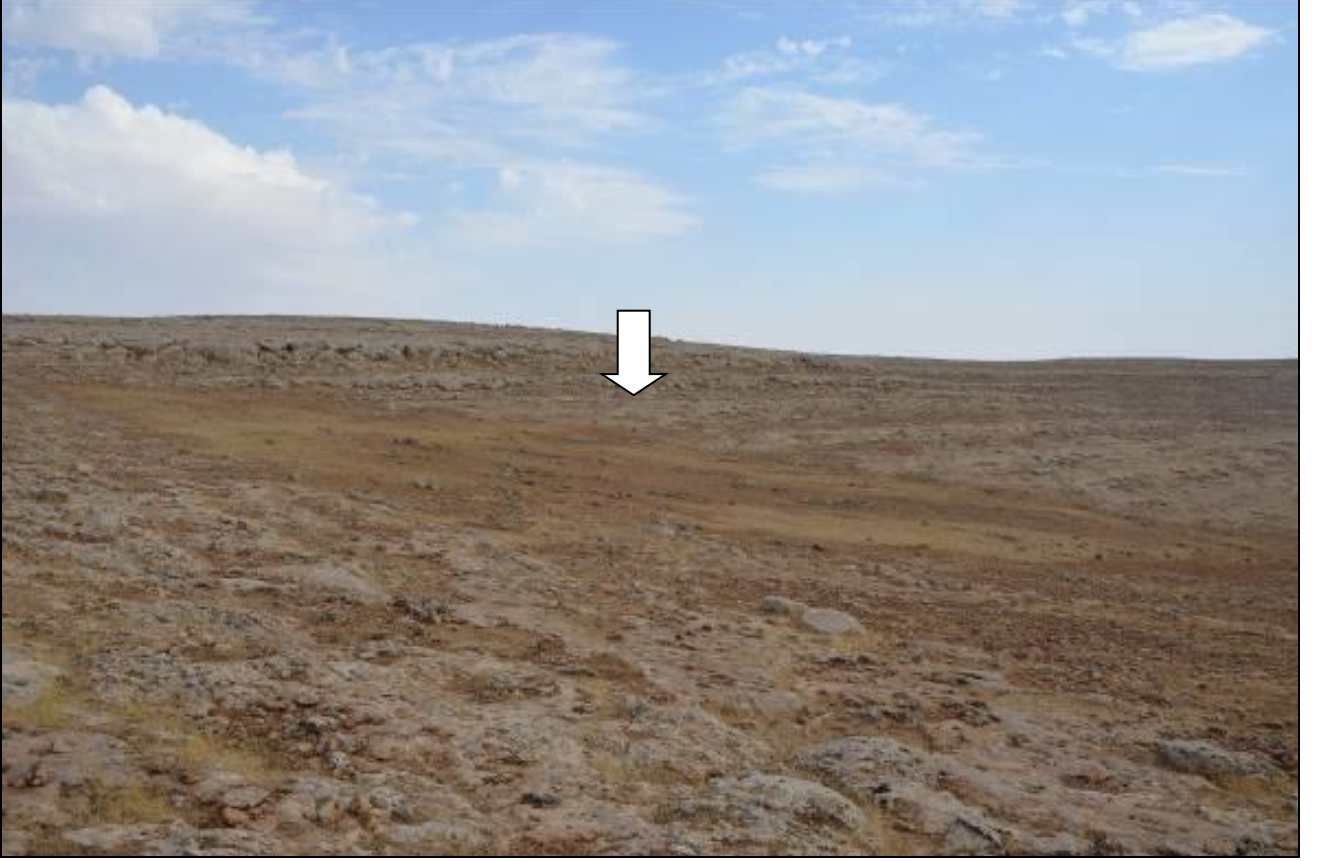

Resim 11. Aşağı İkizce Köyü Aksoy Tepe'nin Doğudan Görünüm.

Resim 12: Aşağı İkizce Köyü Aksoy Tepe Buluntuları.

7- Şanlıurfa'nın 61 km güneydoğusunda yer alan Aşağı İkizce Köyü'nün 1,5 km güneyinde yer alan Yağmurlu köyü istikametinde bulunan bir yamaç yerleşimidir (**Harita 1.7; Resim 13**). Batıya bakan bir yamaç yerleşimi olan Yağmurlu Mevkide, tarım aktiviteleri nedeniyle yüzeyinde herhangi bir mimari kalıntıya rastlanmamıştır. Burada yapılan incelemelerde geç Roma, erken Bizans ve İslami döneme ait seramik parçalarına, çakmaktaşıdan dilgi, uç parçaları ve kenar kazıyıcılara, obsidyenden yapılmış bazı dilgi parçalarına rastlanmıştır (**Resim 14**).

Resim 13: Aşağı İkizce Köyü Yağmurlu Mevkii Yamaç Yerleşimi Batıdan Görünüm.

Resim 14: Aşağı İkizce Köyü Yağmurlu Mevkii Buluntuları.

8- Şanlıurfa'nın 70 km güneydoğusunda yer alan Bağışlar Köyünün 2,5 km doğusunda bulunur (**Harita 1.8; Resim 15**). Suvan Tepesi olarak adlandırılan yer tepenin güneyinde yer alır. Bu tepede geç döneme ait üç adet tümülüs de bulunmaktadır. Yapılan incelemede yüzeyinde yuvarlak planlı yapı kalıntıları tespit edilmiştir. Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait bu alanda, unipolar çekirdek, dilgi, yonga, kazıyıcı, uç parçası, boncuk, bazalt taşından havaneli ve ezgi taşı parçası tespit edilmiştir (**Resim 16**).

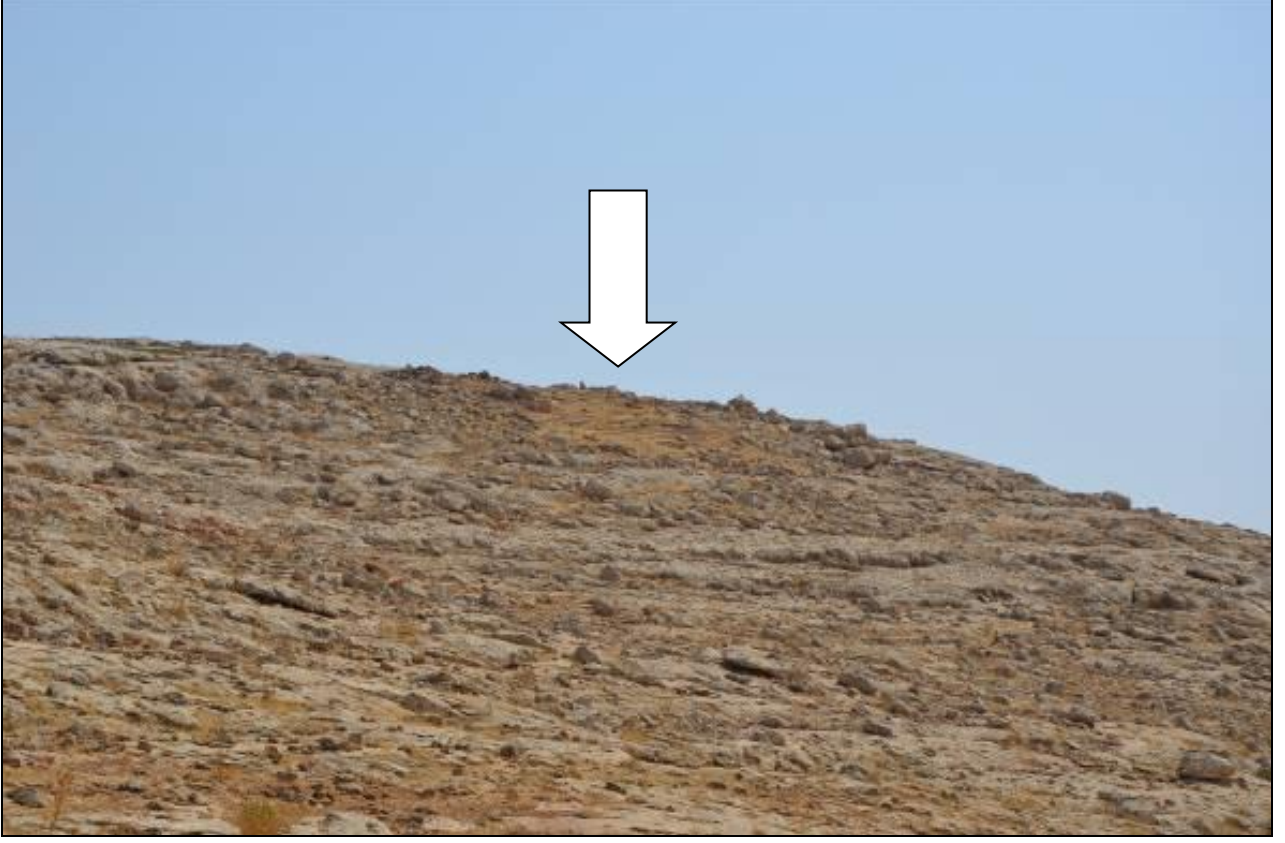

Resim 15: Bağışlar Köyü Suvar Tepesi Yerleşiminin Güneyden Görünümü.

Resim 16: Bağışlar Köyü Suvar Tepesi Yerleşimi Buluntuları.

9- Şanlıurfa'nın 65 km güneydoğusunda bulunan Büyük Arpalı Köyünün 2 km doğusunda yer alan bir tepenin batıya bakan yamacında yer alır (**Harita 1.9; Resim 17**). Buraya, Mağara Mevkii denilmektedir. Mağaranın önünde büyük taşlarla örülmüş bir sıra taş avlu bulunmaktadır. Yapılan incelemede, erken Bizans dönemine ait bej renkte seramikler, çakmaktaşıdan dilgi ve kazıyıcılar, bazalt taşından ezgi taşı tespit edilmiştir (**Resim 18**).

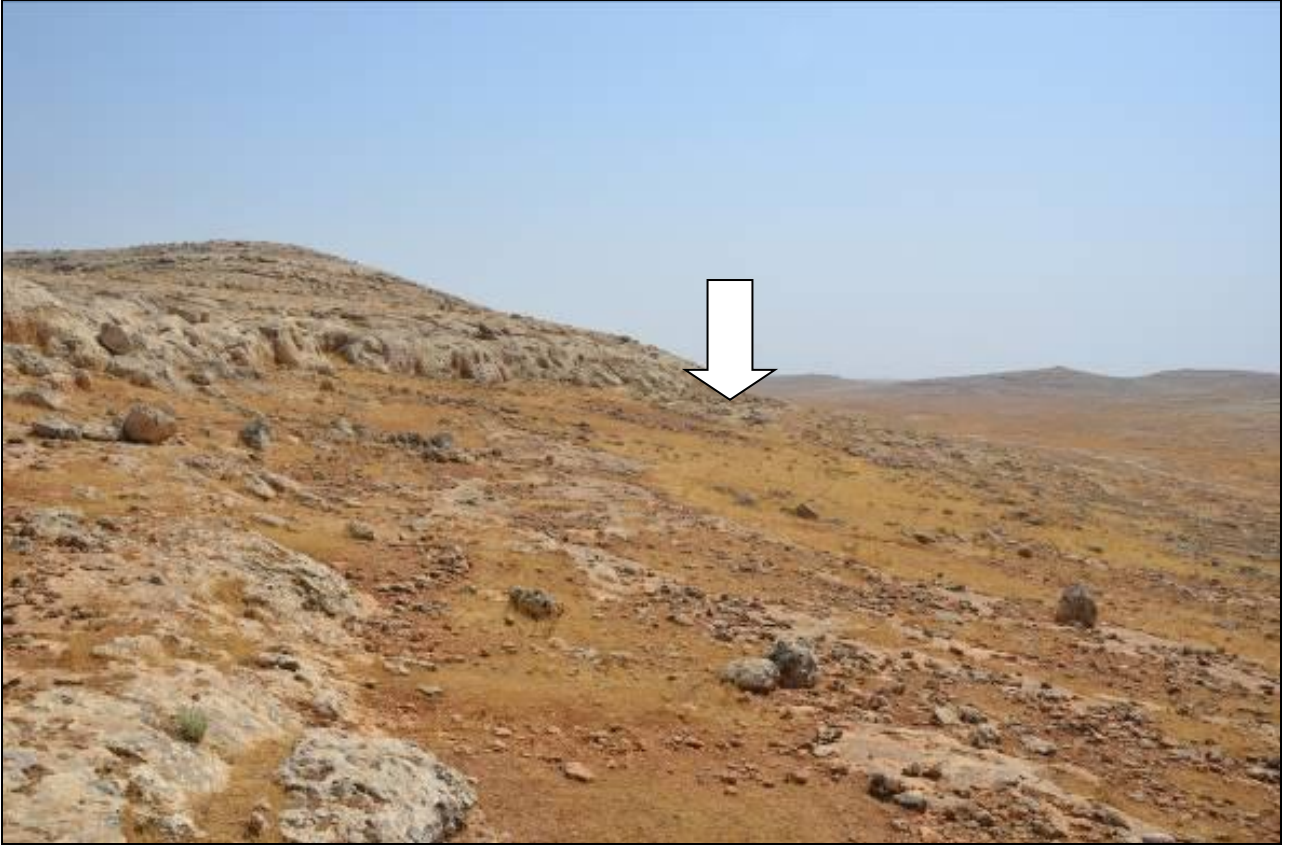

Resim 17: Büyük Arpalı Köyü Mağara Mevkii Batıdan Görünüm.

Resim 18: Büyük Arpalı Köyü Mağara Mevkii Buluntuları.

10- Şanlıurfa'nın 65 km güneydoğusunda bulunan Büyük Arpalı Köyünün 2 km güneybatısında yer alan bir yamaç yerleşimidir (**Harita 1.10; Resim 19**). Yamaç yerleşimi sırtını doğusunda bulunan kayalık bir sırta yaslamıştır. Yerleşimde geç döneme ait yapıların temel izlerine rastlanmıştır. Yapılan incelemelerde erken Bizans dönemine tarihlenen bej ve turuncu renkte seramiklere, çakmaktaşıdan dilgi, yonga ve çekirdeklere rastlanmıştır (**Resim 20**).

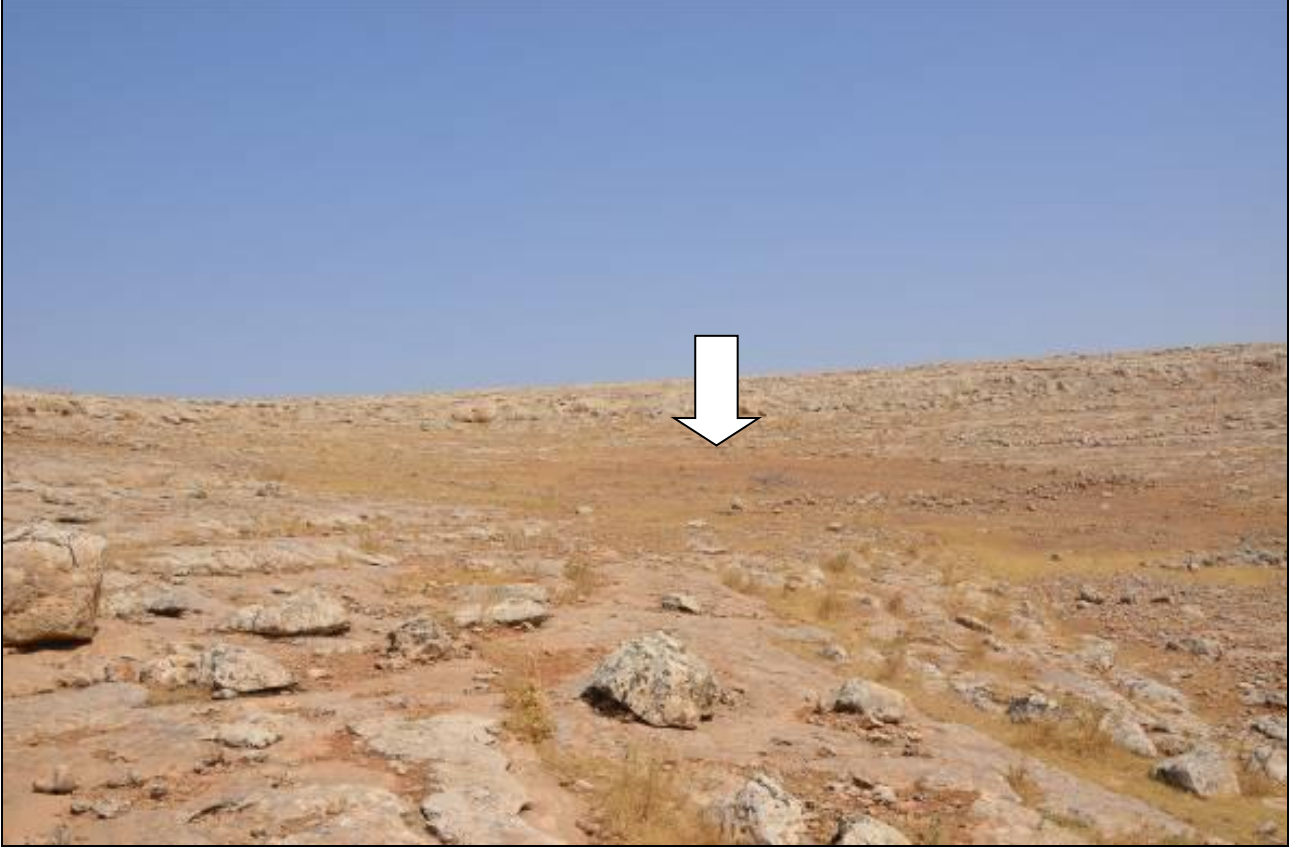

Resim 19: Büyük Arpalı Köyü Güneybatı Mevkii Kuzeyden Görünüm.

Resim 20: Büyük Arpalı Köyü Güneybatı Mevkii Buluntuları.

11-Şanlıurfa'nın 53 km doğusunda bulunan Kırçıçek (Yılan Harabesi) köyünün 500 m doğusunda bulunan bir yamaç yerleşimidir (**Harita 1.11; Resim 21**). Buraya Mınzile Mevkii 1 adı verilmiştir. Tarım aktiviteleri nedeniyle yüzeyinde herhangi bir mimari unsura rastlanmamıştır. Burada yapılan incelemelerde, erken Bizans ve Roma dönemine ait bej ve turuncu renkte seramiklere, yivli seramiklere, çatı kremiti parçalarına, çakmaktaşıdan dilgi, kazıyıcı, sırtlı dilgilere, obsidyenden dilgi parçaları tespit edilmiştir (**Resim 22**).

Resim 21. Kırçıçek (Yılan Harabesi) köyü Mınzile Mevkii 1 yerleşimi Güneybatıdan Görünüm.

Resim 22. Kırçıçek (Yılan Harabesi) köyü Mınzile Mevkii 1 Yerleşimi Buluntuları.

12- Şanlıurfa'nın 53 km doğusunda bulunan Kırçıçek (Yılan Harabesi) köyünün 2 km doğusunda bulunan bir yamaç yerleşimidir (**Harita 1.12; Resim 23**). Buraya Mınzile Mevkii 2 adı verilmiştir. Hayvan ağılları yapmak için bu alanda büyük taşlarla avlular oluşturulmuştur. Yapılan incelemelerde paleolitik döneme ait lavallois uçlar, Neolitik döneme ait dilgi, kazıyıcı ve uç parçaları, obsidyenden yonga parçaları, bazalt taşından havaneli parçası, turuncu renkte erken Bizans dönemi seramik parçaları tespit edilmiştir (**Resim 24**).

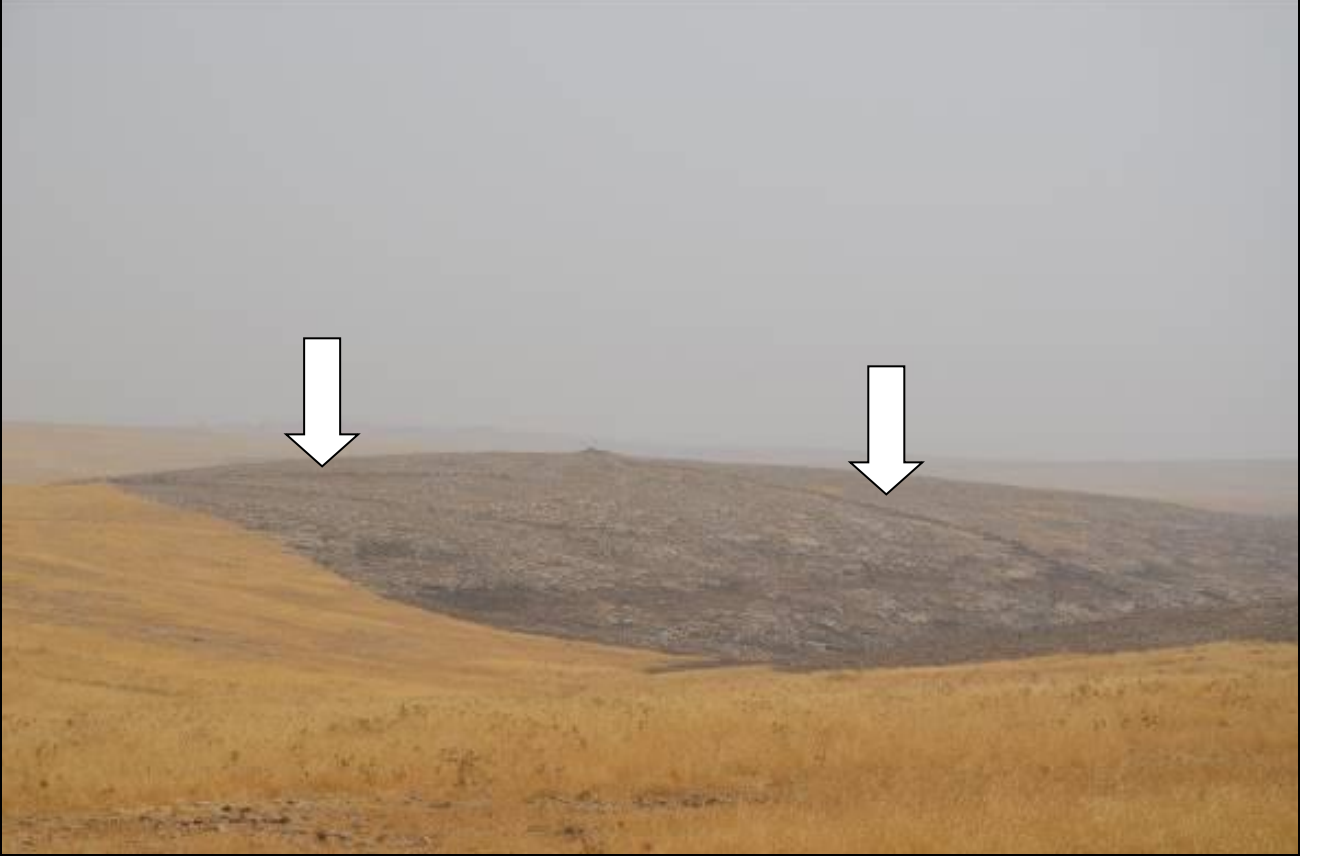

Resim 23: Kırecek (Yılan Harabesi) köyü Mınzile Mevkii 2 Yerleşiminin Kuzeybatıdan Görünümü.

Resim 24: Kırecek (Yılan Harabesi) köyü Mınzile Mevkii 2 Yerleşimi Buluntuları.

13- Şanlıurfa'nın 50 km kuzeydoğusunda bulunan Küçük Kösecik köyünün 4 km batısında yer alır. Yaban Hayvanı Tuzak Alanı olarak kullanılan bir alandır (**Harita 1.13; Resim 25**). Dörtgen bir şekilde yapılmış yaklaşık 11 dekarlık bir alana sahiptir. Kurt Tepesi Neolitik yerleşiminin 3 km doğusunda yer alır. Tuzak alanı yassı taşların domino taşları gibi yan yana dizilmesi ile oluşturulmuştur. Burada yapılan incelemede, Paleolitik ve Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait çakmaktaşı buluntulara rastlanmıştır (**Resim 26**).

Resim 25. Küçük Kösecik Köyü Yabani Hayvan Tuzak Alanının Güneyden Görünümü.

Resim 26. Yabani Hayvan Tuzak Alanını Çevreleyen Yassı Taşların Detaylı Görünümü.

14- Şanlıurfa'nın 52 km güneydoğusunda bulunan Kargalı köyünün 500 m doğusunda bulunur. Ana kayaya oyularak yapılmış bir kaya kilisesidir (**Harita 1.14; Resim 27**). Kilise yapısı 6,30 m X 6,65 m boyutlarında olup sonradan güney bölümü 5,10 m x 2,60 m açılarak genişletilmiştir. Giriş bölümü doğuya bakmakta, kemerli ve geniş bir giriş şeklindedir. Girişin karşısında bir apsis bulunmakta, bu apsisin etrafında Süryanice kitabeler yer almaktadır. Kilisenin dışında yine batıya bakacak şekilde bir apsis bulunmaktadır. Aynı zamanda her iki tarafında merdivenler yapılmıştır. Merdivenlerin hemen yanında ise arkosoliumlu bir kaya yapısı daha bulunmaktadır. Burada yapılan araştırmalarda Erken Bizans dönemine ait seramikler ele geçmiştir (**Resim 28**).

Resim 27: Kargalı Köyü Kaya Kilisesinin Doğudan Görünümü.

Resim 28: Kargalı Köyü Kaya Kilisesi Buluntuları.

15- Şanlıurfa'nın 52 km güneydoğusunda bulunan Kargalı köyünün 1 km doğusunda yer alır (**Harita 1.15; Resim 29**). Ana kayaya oyulmuş bir ahır yapısı olduğu düşünülmektedir. Yapının bir girişi ve iki küçük penceresi vardır ve güneye bakmaktadır (**Resim 30**). Yapı içindeki duvarlarda yemlik için yapıldığını düşündüğümüz oyuklar vardır. Bu yapının geç Roma veya erken Bizans dönemine ait olduğu tahmin edilmektedir.

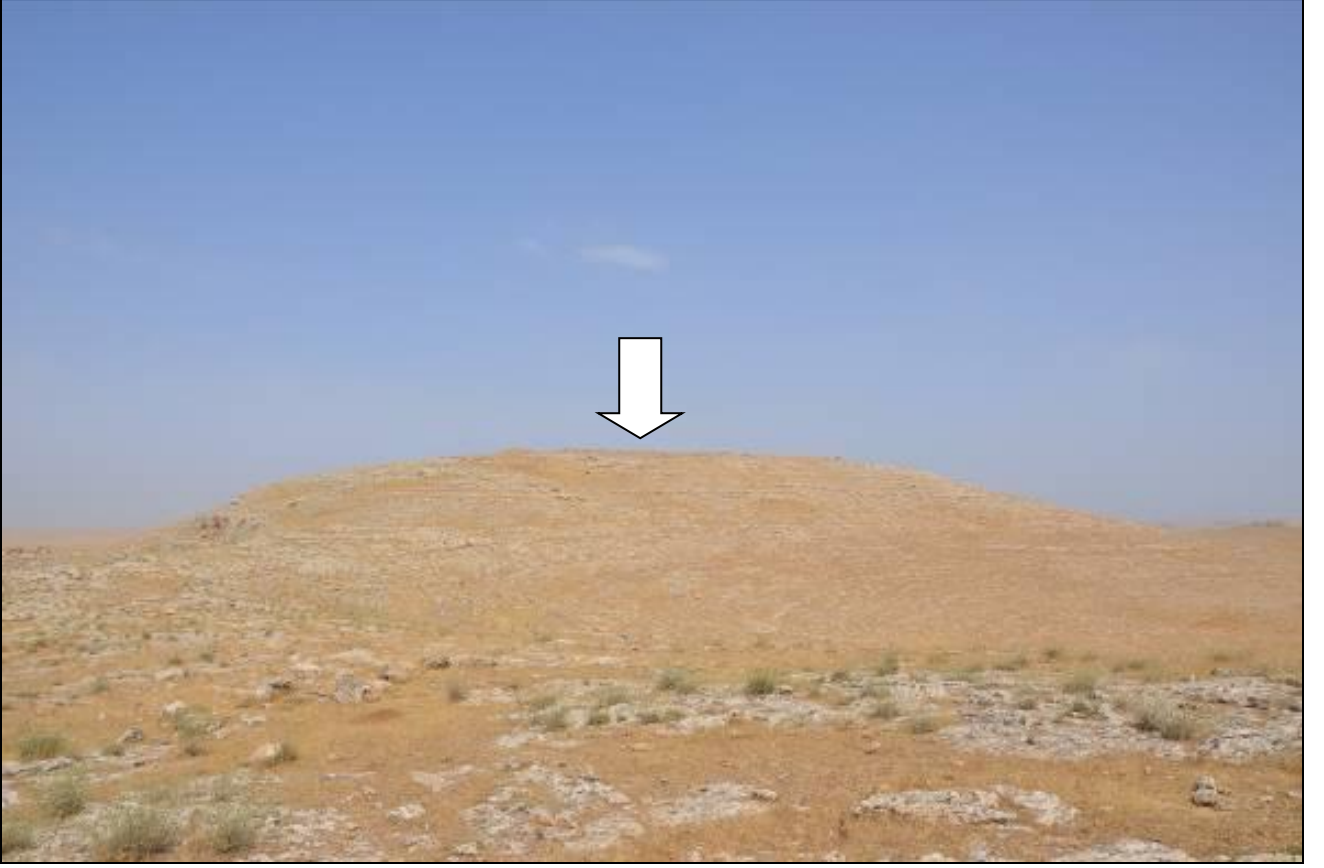

Resim 29. Kargalı Köyü Ahır Yapısı Güneyden Görünüm.

Resim 30. Kargalı Köyü Ahır Yapısı İçten Görünüm.

16- Şanlıurfa'nın 52 km güneydoğusunda bulunan Kargalı Köyünün 1 km doğusunda yer alır. Burası, Zakzuk Kalesi olarak bilinmektedir (**Harita 1.16; Resim 31**). Kale çok büyük bir kale olup her tarafa hâkim bir konumdadır. Burada yapılan incelemelerde kale içinde 8 adet armut tipi sarnıca rastlanmıştır. Ayrıca, içinde mimari özellik taşıyan dikdörtgen planlı yapı kalıntıları bulunmaktadır. Yapılan incelemelerde, Geç Roma ve Erken Bizans dönemine ait seramiklere de rastlanmıştır (**Resim 32**).

Resim 31. Kargalı köyü Zakzuk Kalesi Güneyden Görünüm.

Resim 32. Kargalı köyü Zakzuk Kalesi kale duvarlarından görünüm.

17- Şanlıurfa'nın 65 km doğusunda bulunan Güvenli köyünün içinde yer alan bir höyüktür (**Harita 1.17; Resim 33**). Höyük, küçük ve konik bir höyüktür. Bu höyüğün güney kısmı köy evleri ile kaplıdır. Ayrıca, höyüğün üzerinde küçük bir köy mezarlığı bulunmaktadır. Yapılan incelemeler sonucu, Çanak Çömleksiz Neolitik, Kalkolitik, Tunç Çağı, Geç Roma ve Erken Bizans dönemine ait buluntulara rastlanmıştır (**Resim 34**).

Resim 33. Güvenli Köyü Höyüğünün kuzeyden Görünümü.

Resim 34: Güvenli Höyüğü Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem Buluntuları.

18- Şanlıurfa'nın 65 km doğusunda bulunan Güvenli köyünün 200 m kuzeyinde yer alan bir işlik yeridir (**Harita 1.18; Resim 35**). Neolitik dönemde kullanıldığı düşünülmektedir. Yapılan incelemelerde, Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait unipolar çekirdek, dilgi parçaları, ok ucu parçaları ve kazıyıcılar ele geçmiştir (**Resim 36**).

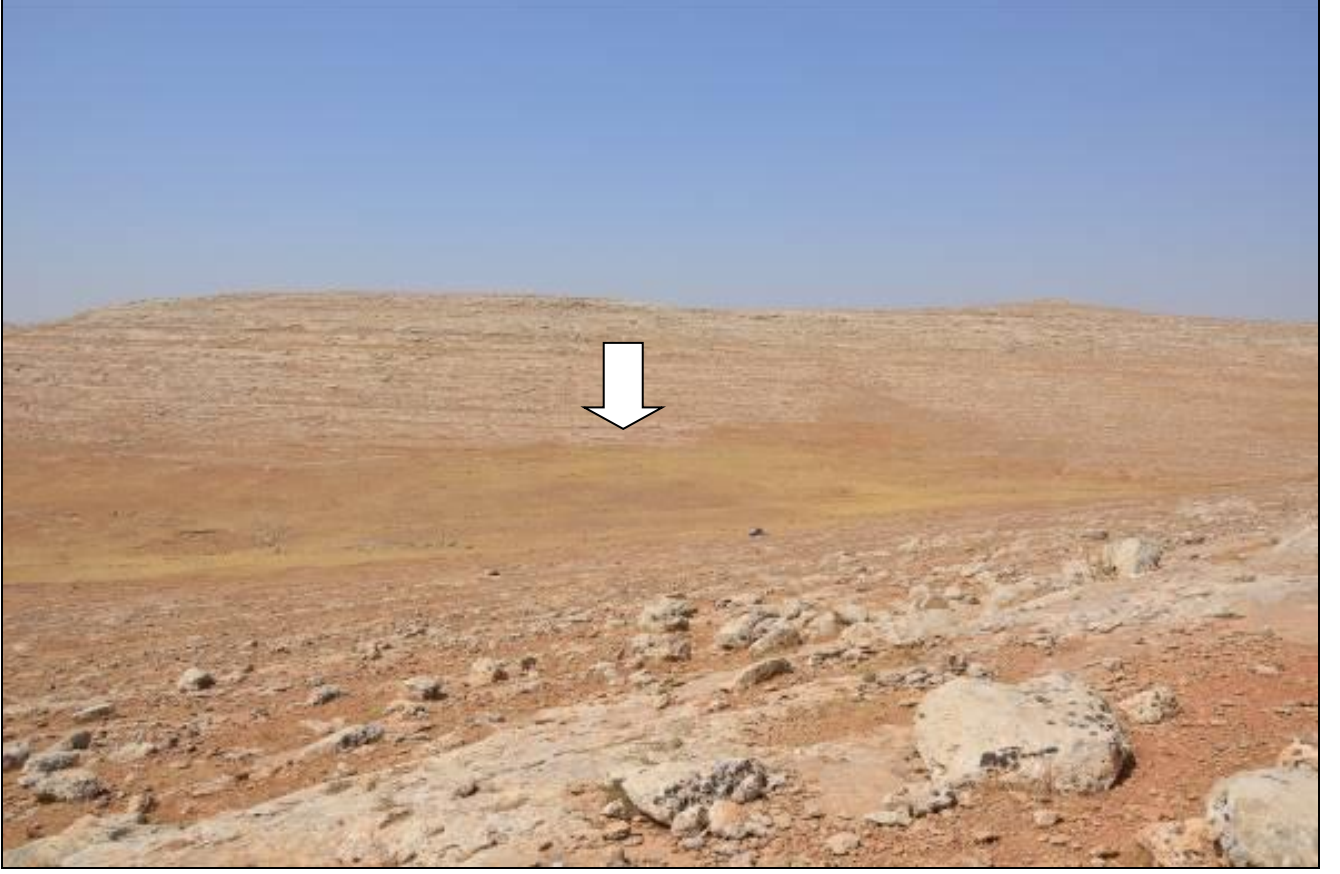

Resim 35: Güvenli Köyü Kuzey Mevkiinin Doğudan Görünümü.

Resim 36: Güvenli Köyü Kuzey Mevkii Buluntuları.

19- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, At Mevkii 1 olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.19; Resim 37**). Yapılan incelemelerde, Erken Bizans dönemine ait seramikler dışında Neolitik döneme ait ok ucu, kazıyıcı ve düzeltili yonga parçalarına rastlanmıştır (**Resim 38**).

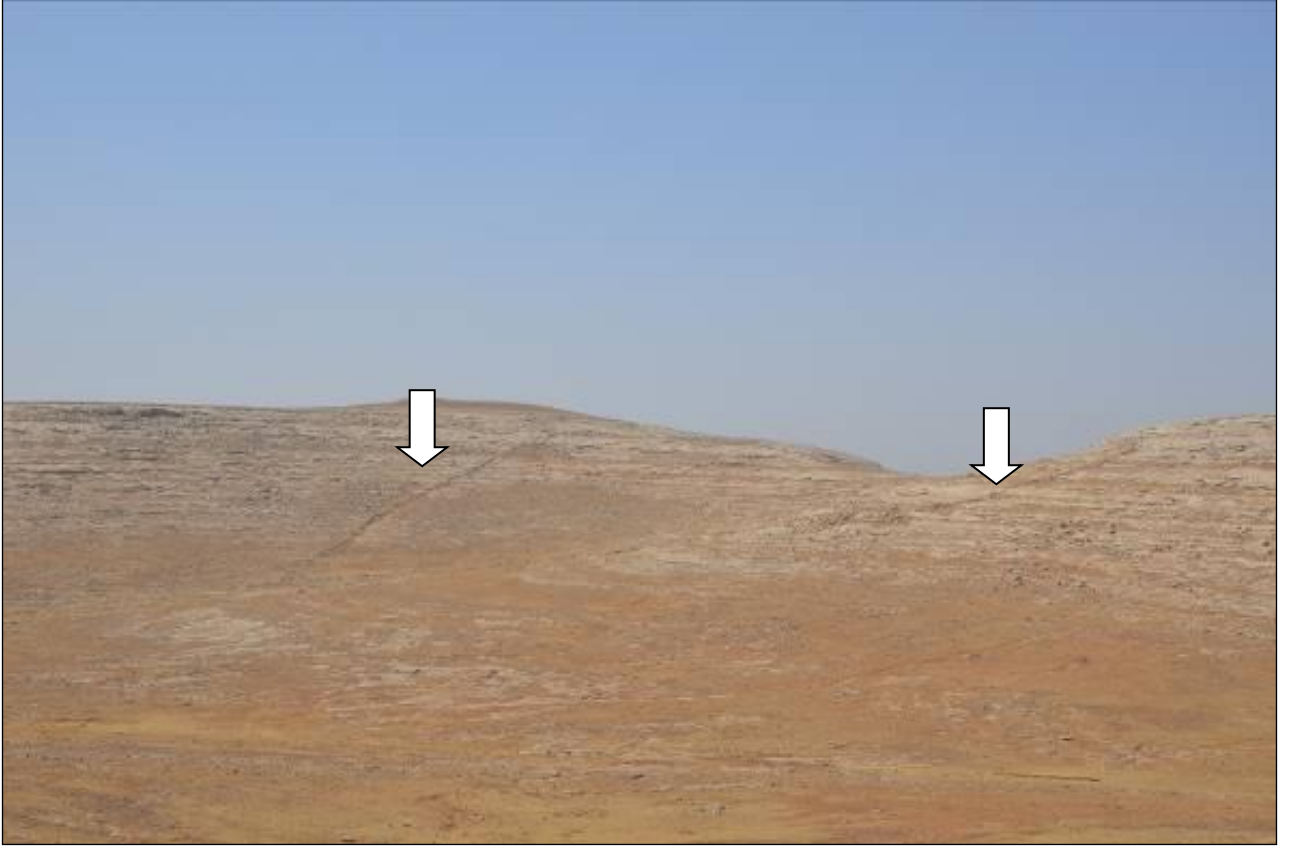

Resim 37: Karakuş Köyü At Mevkii 1 Güneydoğudan Görünüm.

Resim 38: Karakuş Köyü At Mevkii 1 Çakmaktaşı Buluntuları.

20- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, At Mevkii 2 olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.20; Resim 39**). Bu alanda yapılan incelemelerde yabani hayvanları avlamak için bir tuzak alanı tespit edilmiştir. Tuzak alanının taşları domino taşı şeklinde dizilmiş büyük yassı taşlardan oluşmaktadır (**Resim 40**).

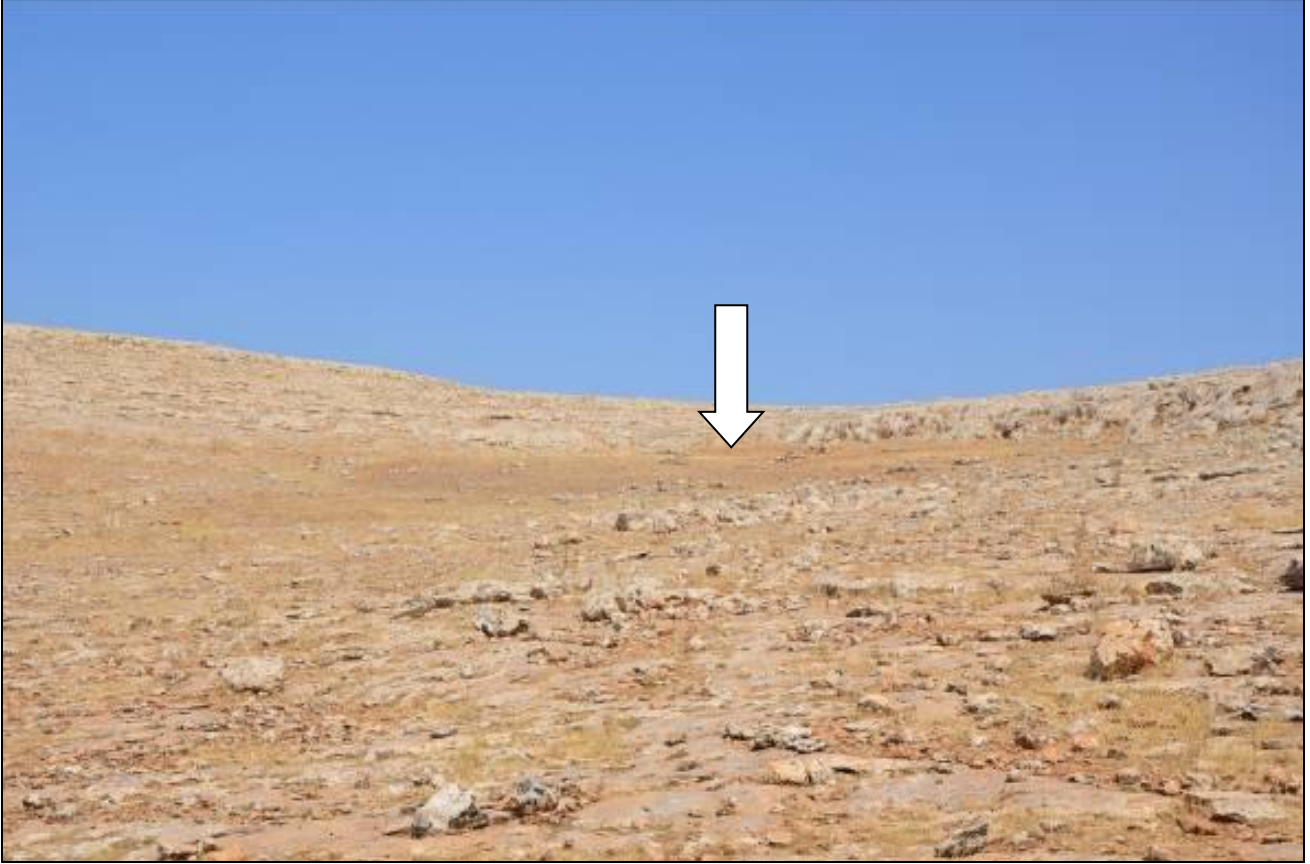

Resim 39: Karakuş Köyü At Mevkii 2 Tuzak Alanının Güneyden Görünümü.

Resim 40: Karakuş Köyü At Mevkii 2 Tuzak Alanının Duvar Taşlarının Görünümü.

21- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 2 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, Yusuf Harabesi 1 olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.21; Resim 41**). Burası, tarım aktiviteleri yapıldığından mimarisi yok olmuş bir yamaç yerleşimidir. Yapılan incelemelerde Erken Bizans dönemine ait çok az seramik dışında Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait çakmaktaşıdan dilgi, yonga, kazıyıcı, uç parçaları, bileyi taşı ve obsidyenden dilgi parçaları ele geçmiştir (**Resim 42**).

Resim 41: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 1 Yamaç Yerleşiminin Güneyden Görünümü.

Resim 42: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 1 Buluntuları.

22- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 2,5 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, Yusuf Harabesi 2 olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.22; Resim 43**). Burası, tarım aktiviteleri yapıldığından mimarisi yok olmuş bir yamaç yerleşimidir. Yapılan incelemelerde Erken Bizans dönemine ait çok az seramik dışında Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait çakmaktaşıdan dilgiler, omuzlu dilgiler, kazıyıcılar, uç parçaları, delici parçaları ve obsidyenden dilgi parçaları ele geçmiştir (**Resim 44**).

Resim 43: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 2 Yamaç Yerleşiminin Güneydoğudan Görünümü.

Resim 44: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 2 Buluntuları.

23- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1,5 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, Yusuf Harabesi 3 olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.23; Resim 45**). Tarım aktiviteleri nedeniyle yüzeyinde mimari unsura rastlanmamış bir yamaç yerleşimidir. Yapılan incelemelerde Erken Tunç, Geç Roma ve Erken Bizans dönemine ait çok az sayıda seramik dışında Çanak Çömleksiz Neolitik döneme ait çakmaktaşıdan çekirdek yenileme parçalarına, omuzlu ve normal dilgilere, kazıyıcılara, uç parçalarına ve obsidyenden dilgi parçaları ele geçmiştir (**Resim 46**).

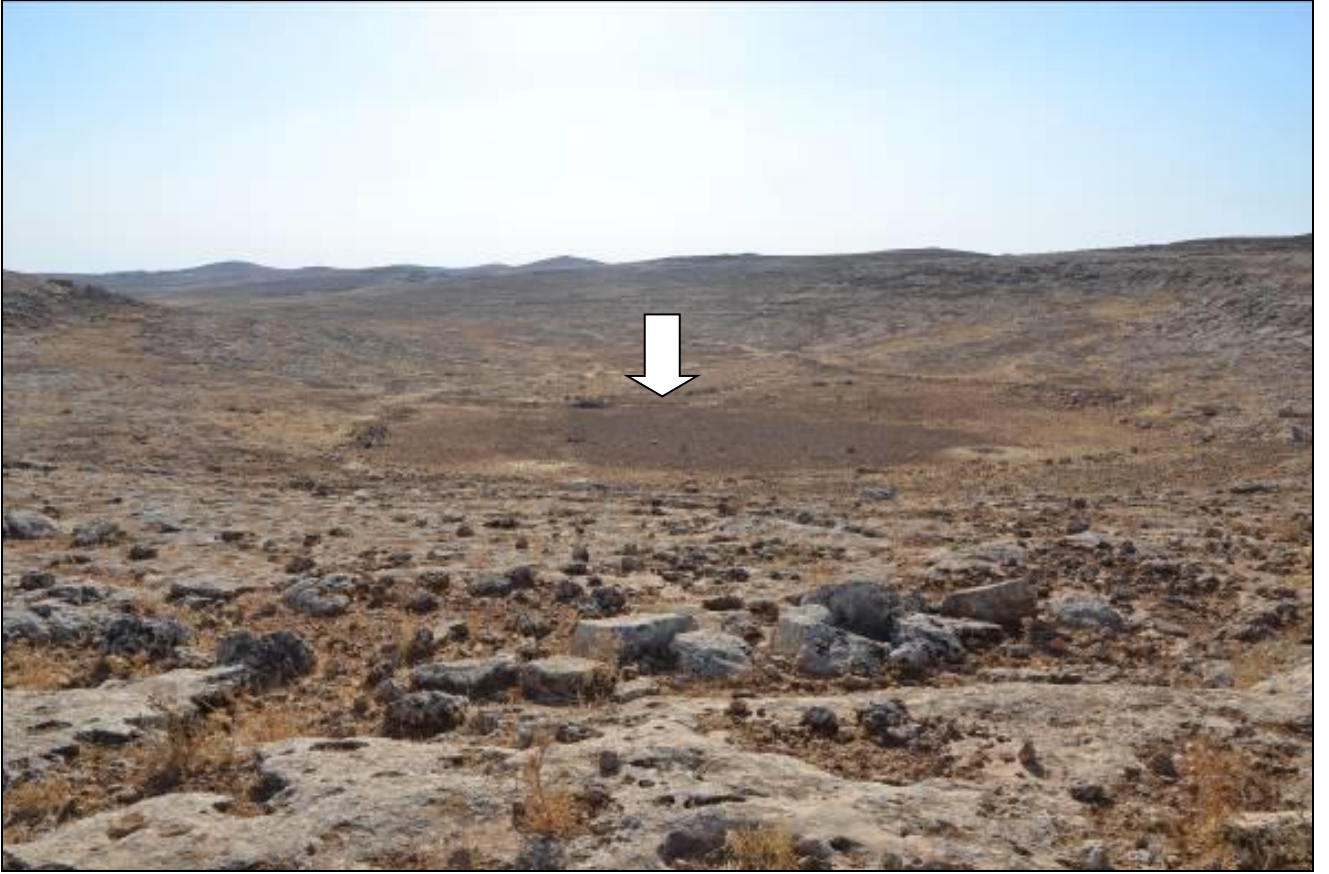

Resim 45: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 3 Yamaç Yerleşiminin Kuzeyden Görünümü.

Resim 46: Karakuş Köyü Yusuf Harabesi 3 Buluntuları.

24- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km doğusunda yer alır. Burası, Kırmızı Tepe Yamaç Yerleşimi olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.24; Resim 47**). Tarım aktiviteleri yapıldığından mimarisi yok olmuş bir yamaç yerleşimidir. Yapılan incelemelerde Geç Roma, Erken Bizans seramiklerine ve Osmanlı dönemine ait bir parça mavi motifli porselene rastlanmıştır. Ayrıca, Neolitik döneme ait dilgi parçası, kazıyıcı, unipolar çekirdek, taş kalem ve kloritten bir taş parçasına rastlanmıştır (**Resim 48**).

Resim 47: Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Yamaç Yerleşiminin Doğudan Görünümü.

Resim 48: Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Yamaç Yerleşimi Buluntuları.

25- Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km doğusunda yer alır. Burası, Kırmızı Tepe Yabani Hayvan Tuzak Alanı olarak isimlendirilmiştir (**Harita 1.25; Resim 49**). Bu alanda yapılan incelemelerde yabani hayvanları avlamak için bir tuzak alanı tespit edilmiştir. Tuzak alanının kuzeybatı köşesinde 10x10 m boyutlarında bir yapı kalıntısı bulunmaktadır. Tuzak alanının taşları domino taşı şeklinde dizilmiş büyük yassı taşlardan oluşmaktadır (**Resim 50**).

Resim 49: Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Tuzak Alanının Doğudan Görünümü.

Resim 50: Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Tuzak Alanı Duvar Taşları.

Sonuç ve Değerlendirme:

Araştırma sonucu toplam 25 arkeolojik yer incelenmiştir. Gezilen köyler arasında belirlenen arkeolojik unsurlar üzerine genel bir değerlendirme yapılacak olursa, özellikle tespit edilen yerleşimlerin çoğunda Erken Bizans dönemi ile Neolitik dönemin yoğun olarak yer aldığı görülmektedir. 2013 yılından bu yana *Tektek Dağları*'nda sürdürülen çalışmalarda, bölgedeki yamaç yerleşimlerinden anlaşıldığı kadarıyla her dönemde iskânın söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Az da olsa, Kalkolitik ve Tunç Çağı seramik parçalarına rastlanmıştır. Bunun dışında ele geçen buluntular, daha çok Paleolitik ve Neolitik döneme ait, çakmaktaşı ve obsidyenden yapılmış dilgi ve yongalar ve bunlardan yapılan aletlerdir. Bir diğer unsur da, saptanan yerlerin günümüzde tarım alanı olarak kullanılmaya devam ettiği ve buna bağlı olarak yerleşimlerin yüzeyindeki mimari unsurların tahrip edilmiş olmasıdır. Söz konusu arkeolojik değer taşıyan yerlerde, devam eden tahribatın önüne geçilebilmesi amacıyla yerleşimlerin korunması gerekmektedir.

Tektek Dağları ile *Harran Ovası* arasında yer alan Dağyamacı köyünün doğusunda bulunan M.Ö. I. bin ortalarına tarihlendirilen kabartmalar 2014 yılında bölgede tespit etmiş olduğumuz en etkileyici buluntulardı. 2015 yılında aynı alanın doğu bölümü incelenmiş, burada da yine aynı döneme ait kabartmalara rastlanmıştır. Bundan dolayı, bu alanın daha çok taş ocağı gibi kullanılan bir alan olduğu sonucuna varılmıştır.

2013 ve 2014 yılında tespit etmiş olduğumuz bölgeye özgü yamaç yerleşimleri, 2015 yılında yapılan çalışmalarda da hemen hemen her köyün kırsal kesiminde rastlanmıştır. Ancak, bu yerleşimlerin hiç birinin yüzeyi günümüze sağlam olarak gelememiştir. Bu tarz yerleşimler bölgede daha çok kırsal kesimlerde yer aldığından çoğunlukla tarım alanı olarak kullanılmışlardır. Köylerde yapılan yoğun müstakil ev inşaatları köyün dışına, kırsalına yapılmakta ve köy yerleşimleri dağınık bir yerleşim vaziyetine doğru gitmektedir. Bunun sonucunda da arkeolojik ören yerleri üzerine modern betonarme köy evleri yapılmaktadır. Bu nedenle, köylere yakın arkeolojik alanların bir an önce tescil edilerek koruma altına alınması gerekmektedir.

2015 yılında kontrol etmek amacıyla gittiğimiz önemli bir buluntu yeri ise 2014 yılında tespit ettiğimiz Kırıçı Köyü Harbetsuvan Tepesi'dir. Yaptığımız incelemede, bazı dikmetaşların üzerinde yer alan kabartmaların tahrip edildiğini tespit ettik. Çanak Çömleksiz Neolitik döneme (M.Ö. 10. binyıl) tarihlenen Harbetsuvan Tepesi'ndeki "T" şeklinde dikmetaşlar burada bir kült merkezinin varlığına işaret etmektedir. Bu yerleşim alanında yapılmış kaçak kazılar nedeniyle, buranın çok yakın zamanda tarihi eser kaçakçıları tarafından tamamen yok olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, çok acil bir şekilde Harbetsuvan Tepesi'nde, Şanlıurfa Müzesi'nin başkanlığında katılımlı bir kurtarma kazısı yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi 2015 yılında da 01.09.2015 ile 19.09.2015 tarihleri arasında, Tektek Dağları'nda, toplam 17 gün boyunca yapmış olduğumuz çalışmalar sonucunda 25 yer tespit edilmiştir. 2016 yılında izin çıkması halinde, projemizde planladığımız şekilde Tektek Dağları bölgesinde daha geniş bir alanın taranması ve Neolitik döneme ait yerleşimlerin bağlantılarının araştırılması amaçlanmaktadır. 2015 yılı araştırmalarımızda oldukça önemli bulgular elde edilmiştir. Ancak bölgenin sarp dağlar ve dar vadilerle kaplı olması nedeniyle çoğunlukla buralara yaya olarak gidilmiştir. Bu nedenle, 2016 yılında da Tektek Dağları bölgesinde araştırmalara devam edilmesi gerekmektedir 27.11.2015.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Bahattin ÇELİK